

Afrikaanse varkenspest

update 01/12/2020

Kenniscentrum HVV

Inhoud

1. Afrikaanse varkenspest: wat, hoe en waar?
2. Casus Wallonië
3. Preventie
 - a) Hoe insleep voorkomen?
 - b) Snelle detectie
 - c) Reductie van de everzwijnenpopulatie
4. Beleid in Vlaanderen: draaiboek AVP
5. Slot

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Afrikaanse varkenspest

- ✓ Virusziekte
- ✓ Besmettelijk voor varkens en everzwijnen
- ✓ Zeer dodelijk (> 90 % sterft tussen de 7 à 10 dagen na infectie)
- ✓ Niet besmettelijk voor de mens
- ✓ Geen vaccin beschikbaar – wordt op korte termijn niet verwacht

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Overdracht via:

- Bloed
 - Vlees
 - Kadavers
 - Lichaamsvloeistoffen
 - Uitwerpselen en urine
 - Rechtstreeks of via mechanische vector
- MENS!!**
- ?Insecten?
 - ?Besmette bodem?

Materiaal	Duur besmettelijk
rauw vlees en ontweidingsresten	> 3 maand
droog vlees en vet (vb charcuterie)	> 1 jaar
bevroren vlees	oneindig
bloed	15 weken (20 ° C) of langer bij koudere temperatuur
karkassen	3 weken tot maanden

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

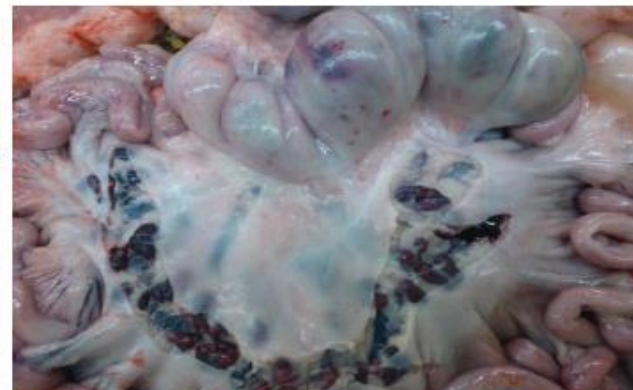
Symptomen besmet everzwijn

- minder snel op de vlucht slaan, lethargie, desoriëntatie
- Koorts, slaphed, gebrek aan eetlust, bewegingsstoornissen, ademhalingsproblemen, diarree, bloedingen (huidbloeding, bloeding uit neus, ...)
- Bij ontweiden:
 - Bloeduitstortingen gelokaliseerd rond de oren, de snuit of veralgemeend (nieren, spieren, huid, ...)
 - gezwollen “bloedige” lymfeklieren
 - een vergrote milt
 - fijne, uitgebreide of puntbloedingen in de organen
 - vochtophoping in borst – en buikholte
 - schuim in longen en luchtwegen

Opgelet: Het ziektebeeld is erg variabel. Sommige met AVP besmette dieren vertonen in het geheel geen symptomen. Het ontbreken van afwijkingen sluit niet uit dat een dier toch met AVP besmet is!

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

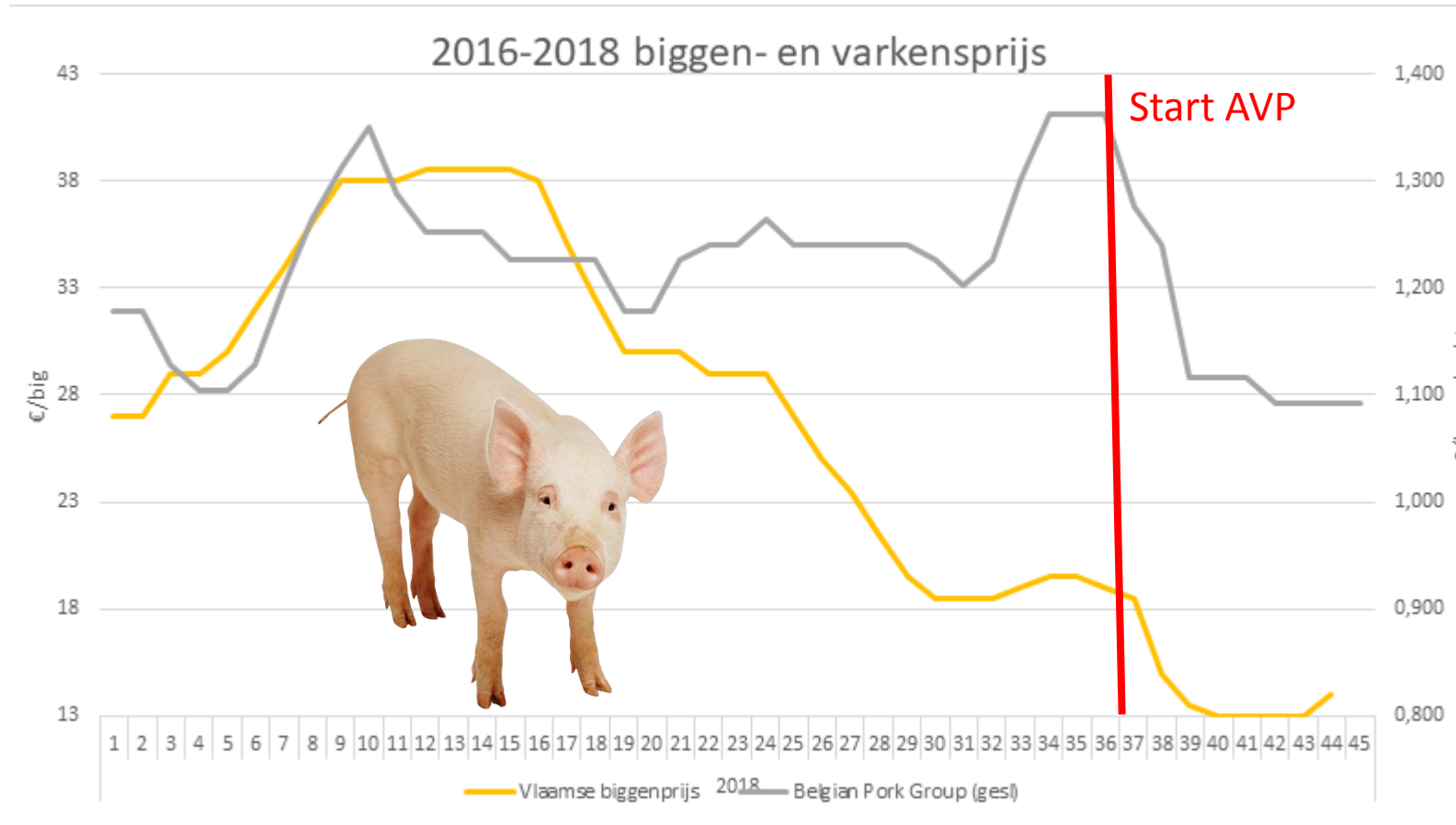
1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Afrikaanse varkenspest

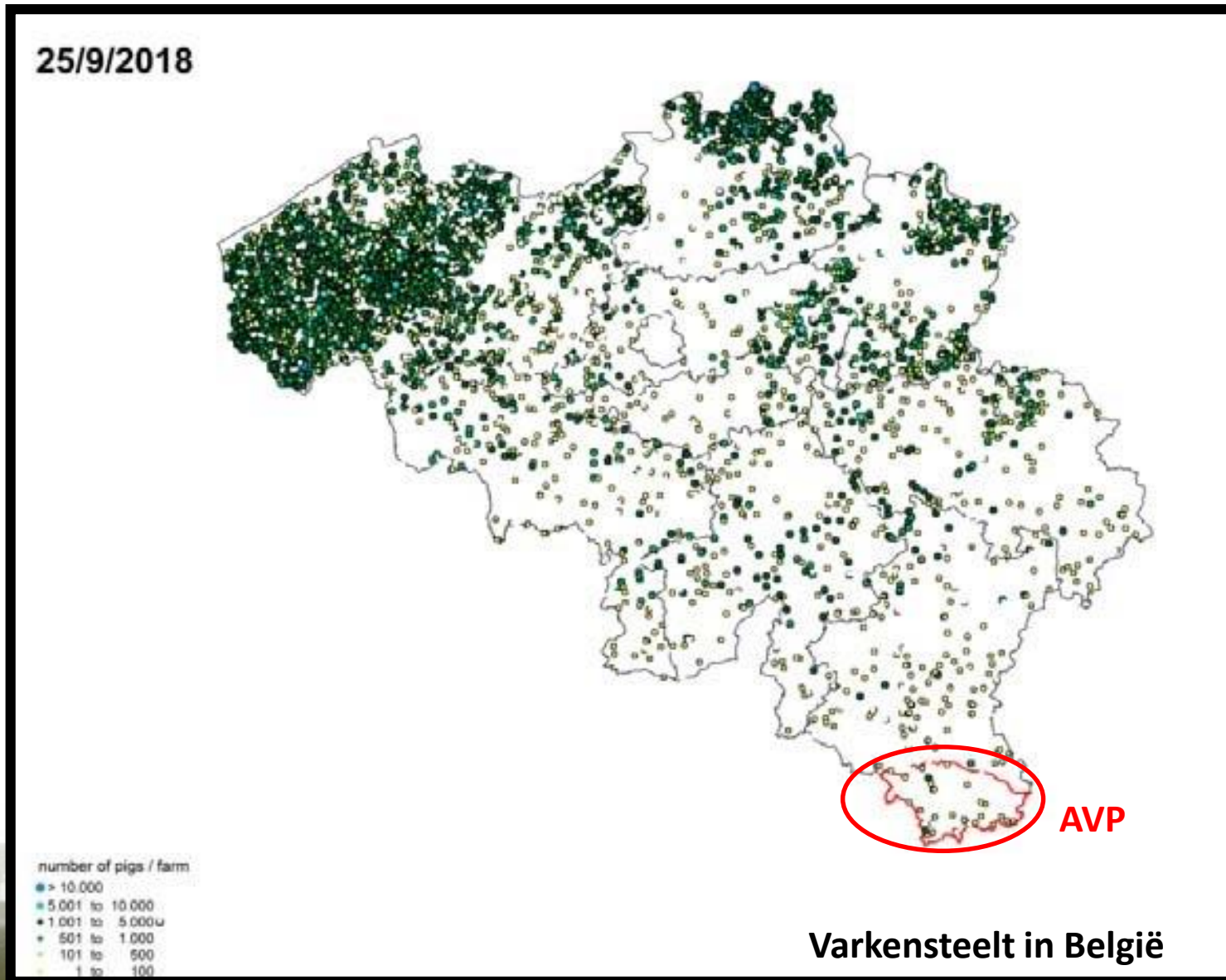
- ✓ Vernietigende economische gevolgen voor de varkensteelt!!
 - Vb. bij introductie AVP in Wallonië (sept 2018)
 - Exportverbod naar 13 derde landen
 - Afnemers Europa: extra eisen en/of prijsconcessies
 - Prijskloof met Duitsland wordt 10 cent/kg groter
 - Extra voorwaarden vb. rond vervoer varkens naar slachthuis
 - Preventief slachten gezonde varkens in risicogebied
 - Lange periode!
 - November 2020 EU keurt AVP-vrij statuut België goed - OIE moet nog beslissing nemen = eerste stap naar normalisatie

België: belangrijke exporteur van varkensvlees – 11 miljoen geslachte varkens per jaar

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

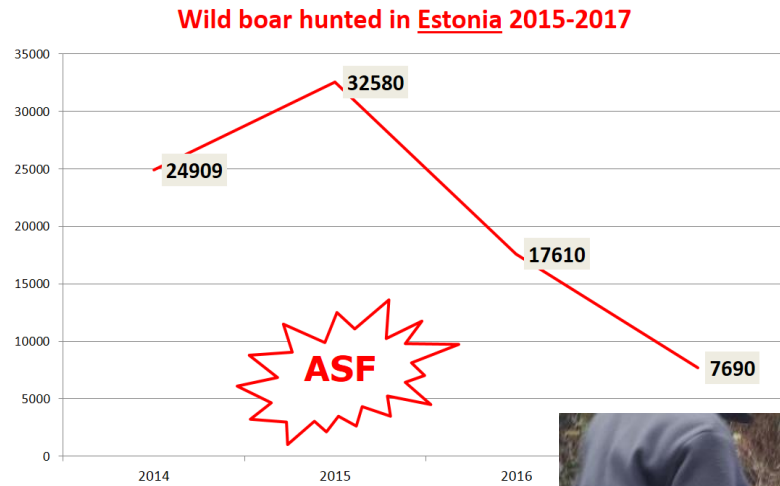

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Estonia

* First ASF case in Estonia - 08/09/2014

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Impact van de Afrikaanse varkenspest blijft niet beperkt tot landbouw en jacht

✓ Bosbouw

1. Afrikaanse varkenspest: wat hoe en waar?

Impact van de Afrikaanse varkenspest blijft niet beperkt tot landbouw en jacht

✓ Toerisme

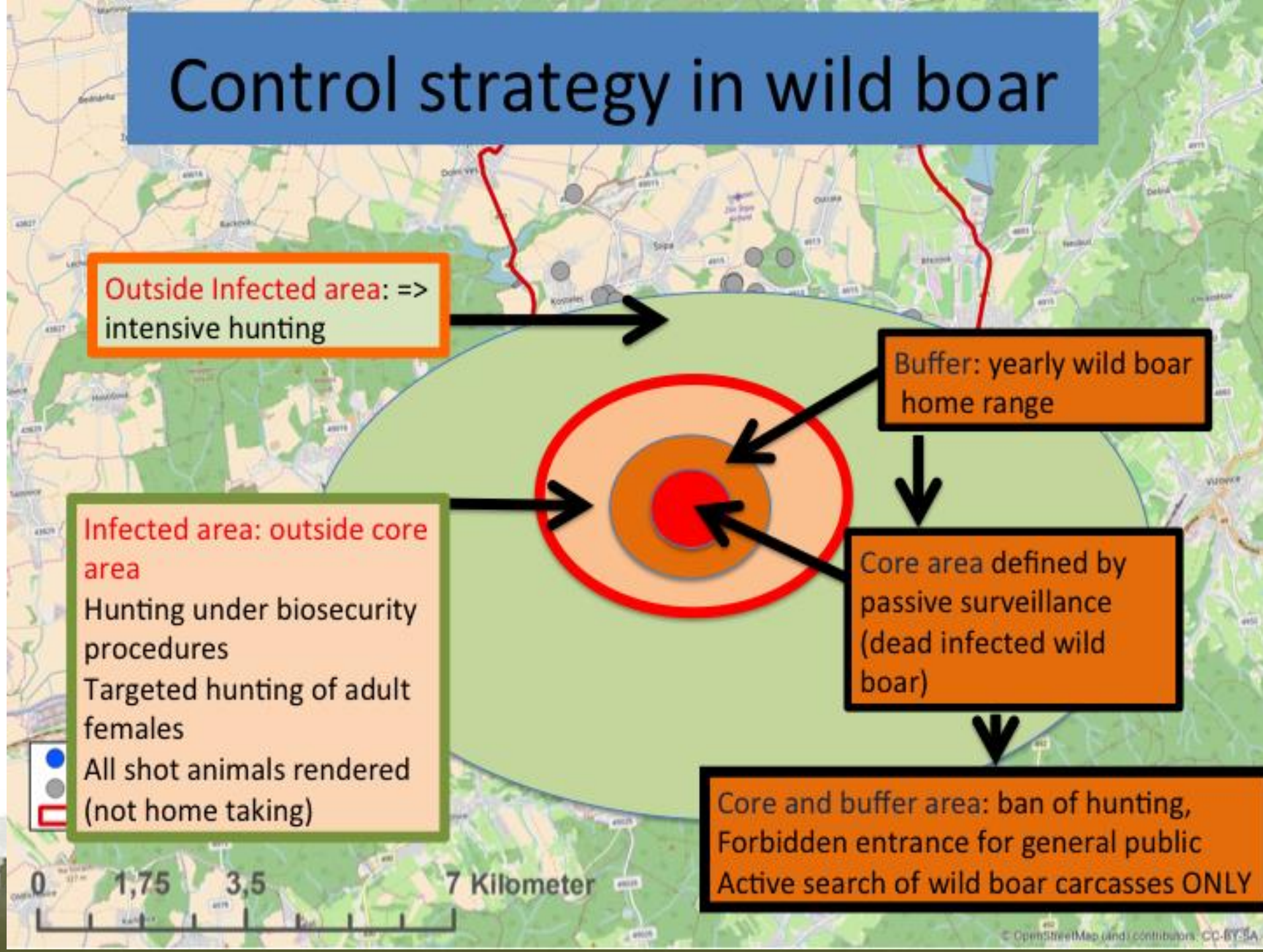
2. Casus Wallonië (2018 - ...)

- ✓ 13 september 2018 officieel vastgesteld in België (Étalle)
 - ✓ Hoe: menselijke factor
 - ✓ Afbakening zone 630 km² – vanaf rond midden oktober 2018 zonering: kern-, buffer- en versterkte observatiezone
 - ✓ Later toevoeging bewakingszone (vraag EU)
 - ✓ Geleidelijke uitbreiding besmetting vnl. naar westen
 - ✓ Beheer: aanbevelingen EU-experts worden goed opgevolgd

Control strategy in wild boar

Controlestrategie bij uitbraak:

- Zonering
- Initieel jachtverbod en verbod toegang in kernzone en buffer: rust – verspreiding zieke dieren voorkomen
- Zone met zeer intensieve jacht/bestrijding everzwijn errond
- Zoeken en verwijderen kadavers!
- Rasters

2. Casus Wallonië

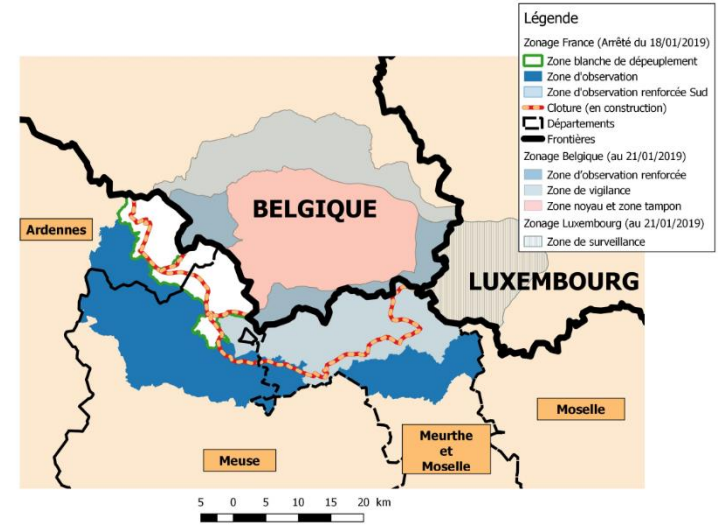
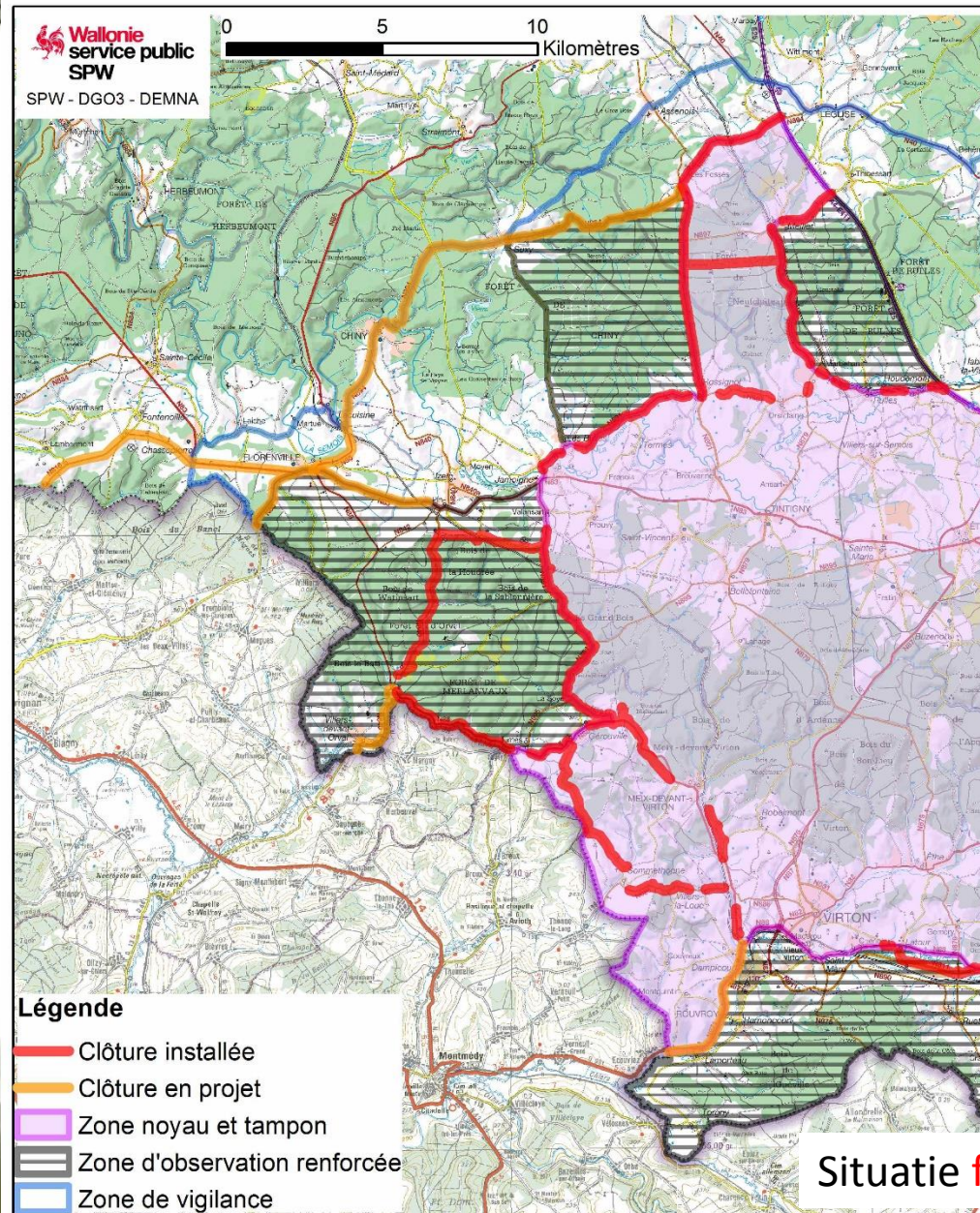
Omheining Etalle

Omheining aan
Franse grens

2. Casus Wallonië

Situatie **februari 2019**

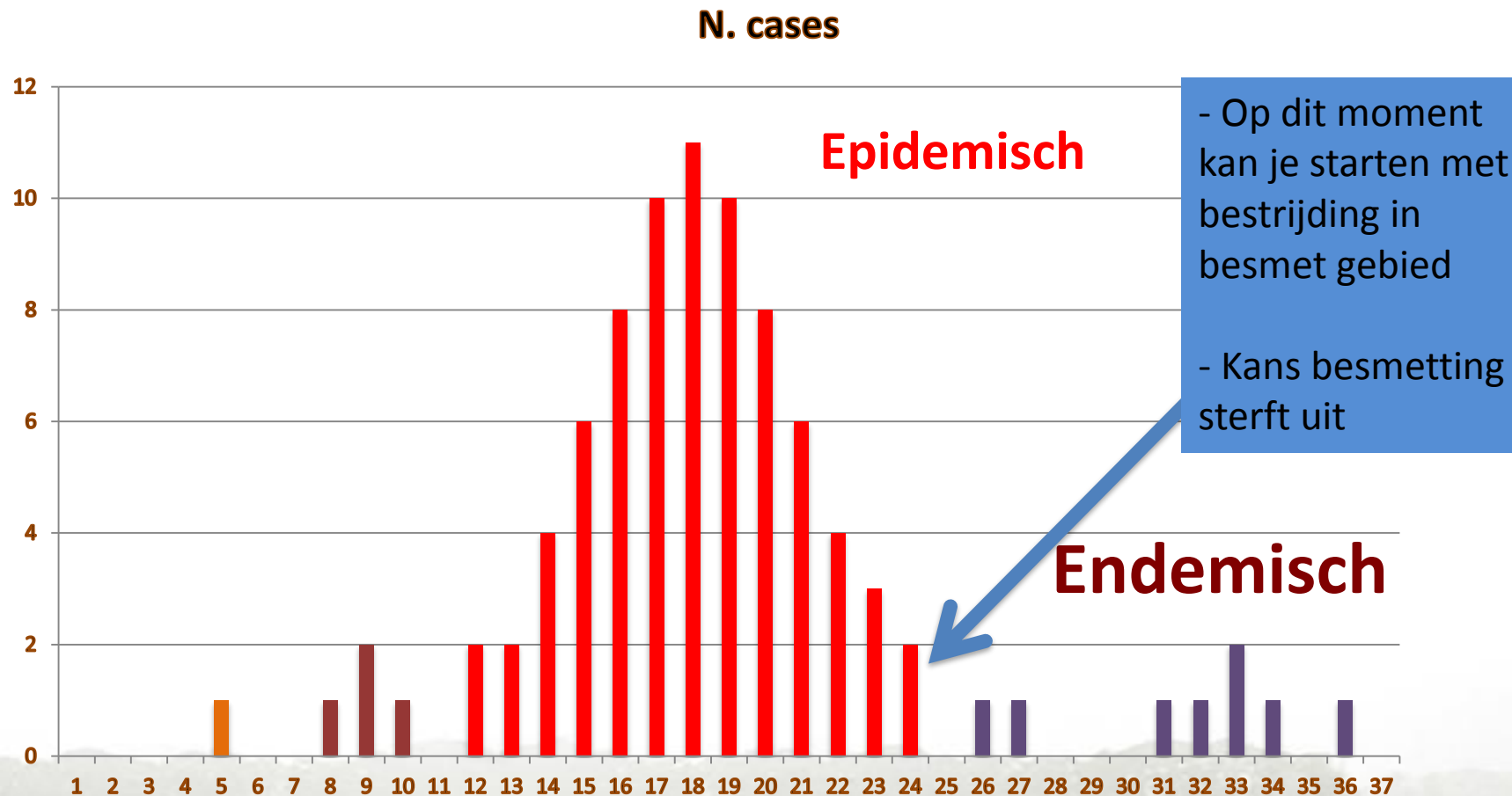
Fond de carte: © IGN

Date de création de la carte : 28/02/2019

2. Casus Wallonië

Controlestrategie bij uitbraak:

- Wachten tot na piek epidemie voor start bestrijding in besmet gebied
- Intensieve bestrijding: afschot, vallen, nachtjacht.
- Bestrijding onder coördinatie DNF
- Bioveiligheid!!

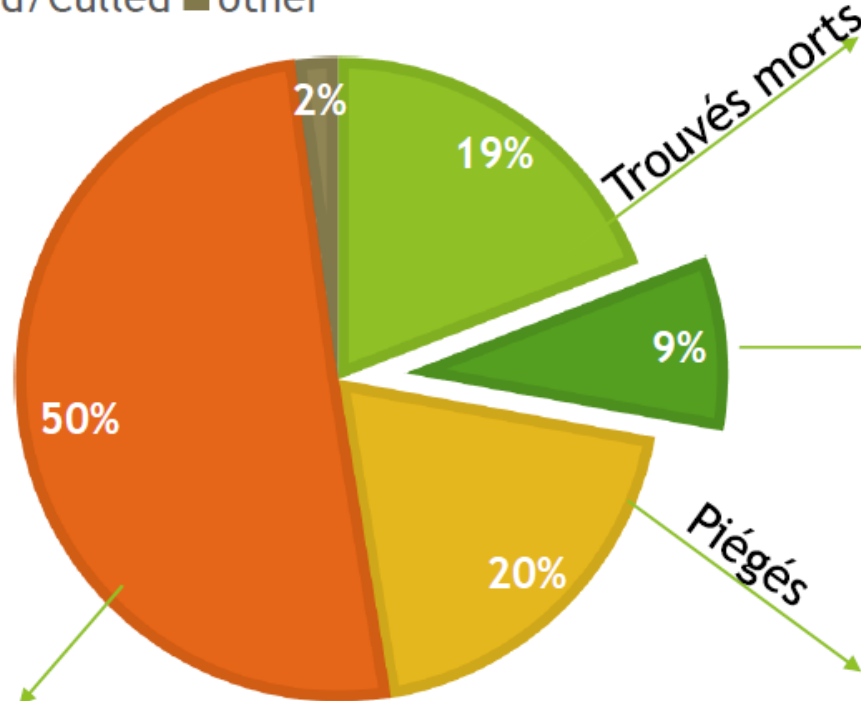
2. Casus Wallonië

2. Casus Wallonië

CONTEXTE DE MORTALITÉ (N=6849)

- Found dead ■ Night shot ■ Trapped
- Hunted/Culled ■ other

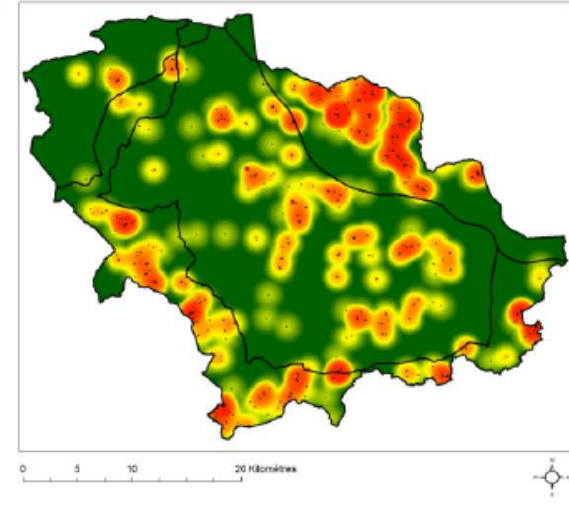
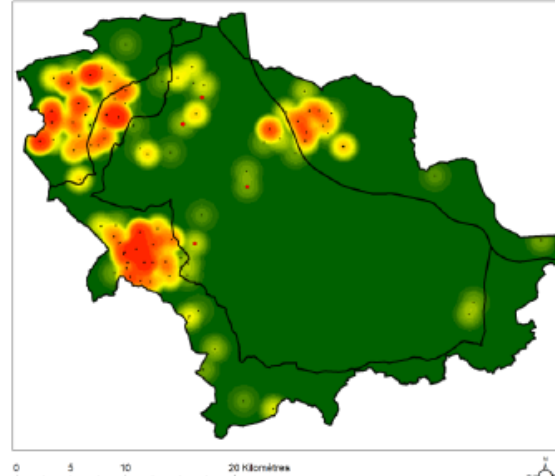
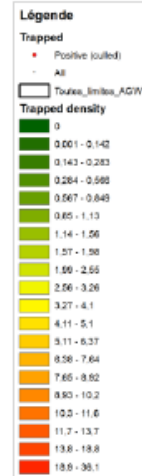
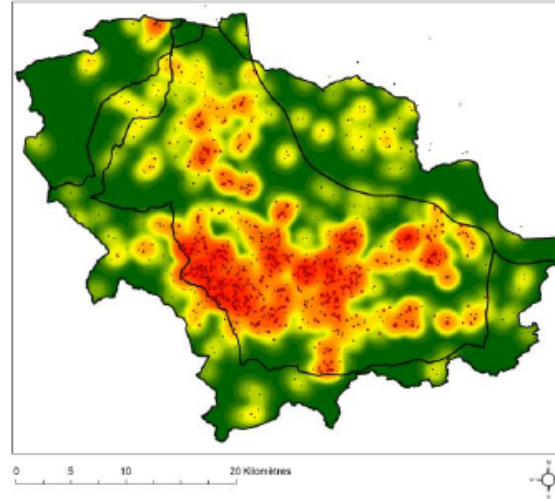
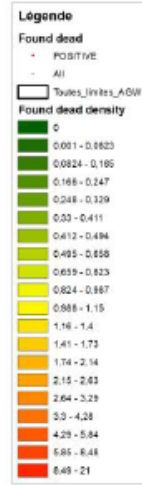

Principalement battues

Trouvés morts

Piégés

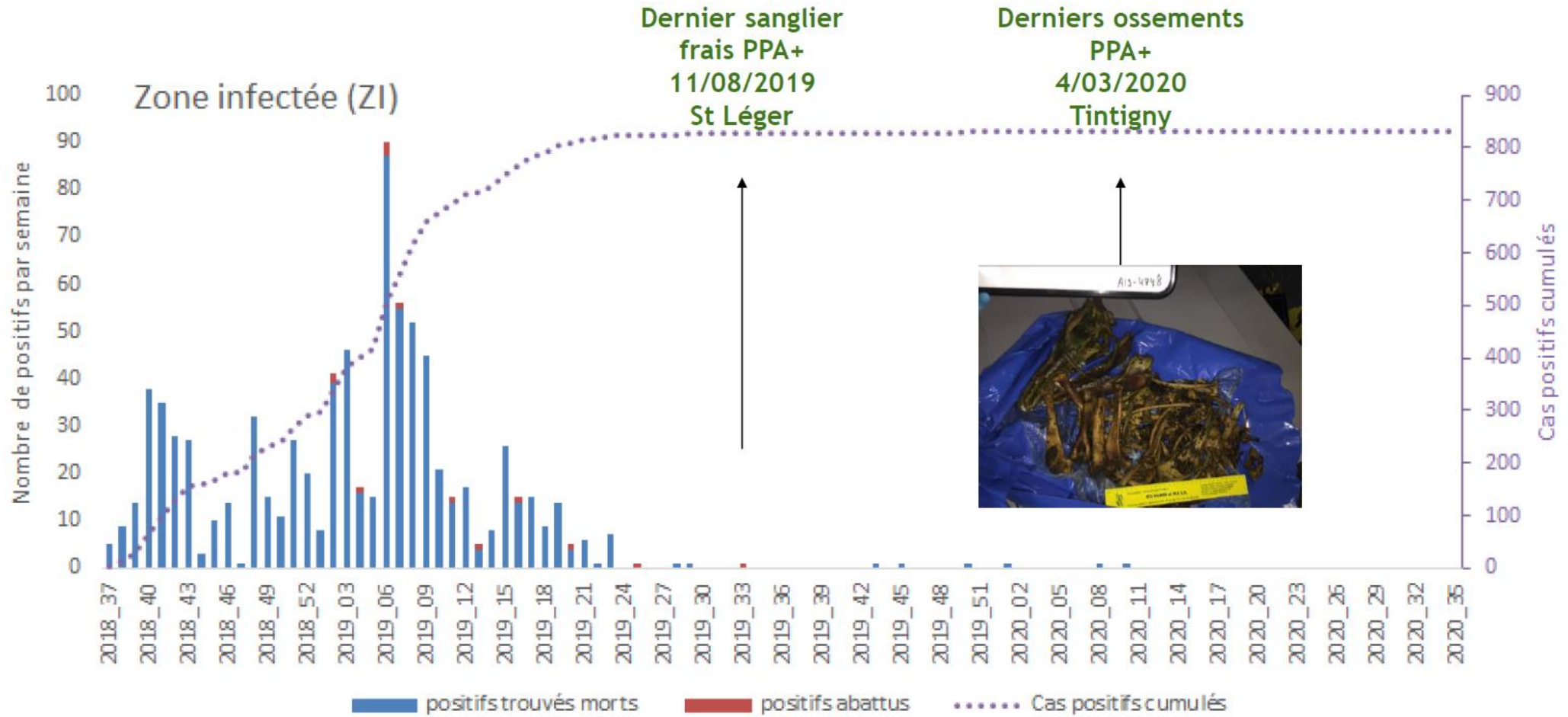
Tirs de nuit

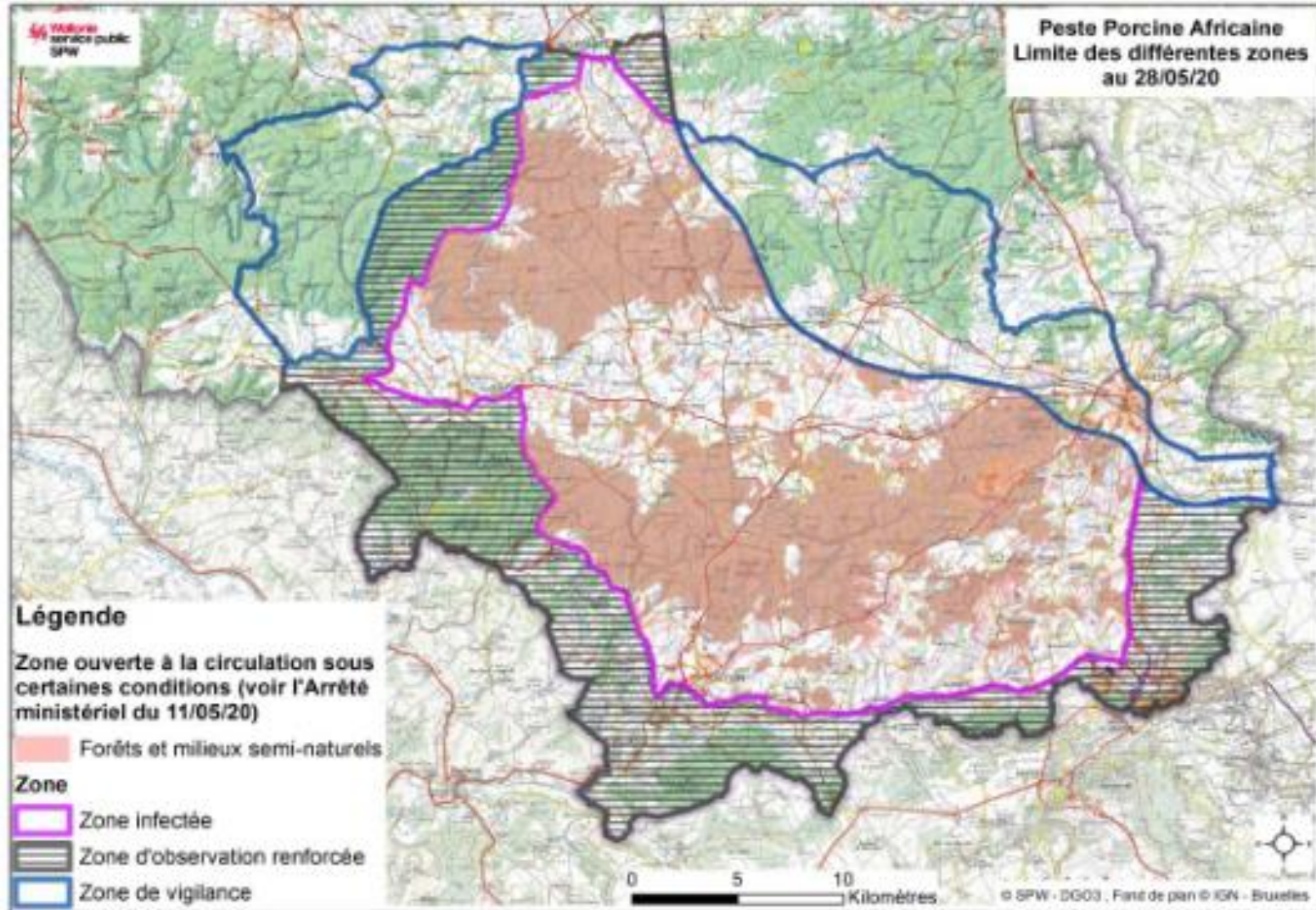
2. Casus Wallonië (2018 - ...)

- ✓ Controlestrategie lijkt te werken: steeds minder AVP-besmette kadavers
 - ✓ Laatste gevonden kadaver maart 2020, maar meer dan 6 maand oud → reeds dood sinds oktober 2019
- ✓ België dossier ingediend bij EU en OIE om AVP-vrije status te verkrijgen
 - ✓ EU: aanvaardt AVP-vrije status → wegvallen Europese zonerings, versoepeling voorwaarden handel en toegankelijkheid, heropstart varkensbedrijven in besmet gebied
 - ✓ OIE: dossier nog hangende
 - ✓ Goedkeuring AVP-vrij statuut belangrijke eerste stap voor heropstart internationale handel
- ✓ Exit strategie: nog geen 100 % zekerheid AVP volledig weg → waakzaamheid en stapsgewijs werken

2. Casus Wallonië

2. Casus Wallonië

Zonering

- Blijft behouden tem 31/03/2021, daarna simplificering zones
- Toegankelijkheid versoepelt in besmet gebied maar
 - Rekening bioveiligheid
 - Verbod toegankelijkheid 's nachts (nachtjacht)

Behoud **tem. 31/03/2021**

- Bewaking en onderhoud rasters
- Zoeken kadavers
- Intensieve bestrijding everzwijnen
- Test op AVP van alle gevonden en geschoten everzwijnen in alle zones

2. Casus Wallonië

Vanaf 01/04/2021: simpelere zonering

- **ZS** (zone de surveillance = oude besmet gebied)
 - Intensieve bestrijding
 - Inzamelen en vernietigen kadavers
 - Test AVP op alle geschoten dieren
- **ZO** (zone d'observation = oude versterkte observatiezone en bewakingszone)
 - Gebruik en verkoop wildbraad everzwijn mogelijk
 - Test AVP op steekproef van geschoten dieren
- **ZS + ZO**
 - Behoud rasters tem. 31/03/2022
 - Zoeken kadavers tem. 31/08/2021
 - Aangepast afschotplan everzwijn
 - Verpakking dood gevonden dieren
 - DNA-tests op geschoten en geteste dieren tot 31/03/2022

3. Rol van jagers

Jagers spelen een sleutelrol

- Risico ziekte-overdracht en verspreiding
- Terreinexpertise kadavers zoeken
- Populatiereductie
- Biosanitaire maatregelen

CONTROL OF AFRICAN SWINE FEVER IN THE EU The key role of hunters

African swine fever (ASF) is a devastating, usually deadly, infectious disease of pigs and wild boar for which no vaccine exists.

The **consequences** of the disease affect:

1. Farms and the economy:

- the virus kills animals.
- economic losses for EU farmers are aggravated by disruption of international trade of animals and meat.
- economic losses for the hunters.

2. Wildlife and hunting:

- because of the disease wild boar populations can decrease significantly or even disappear.
- hunting may be restricted or even banned in some infected areas (including collection of carcasses and trophies).

The pig sector is one of the most economically significant farming sectors in the EU.

It represents **8.5%** of the total output of the EU agricultural industry, the highest when compared to other meat sectors.

Pigmeat accounts for **50%** of total EU meat production.

Pigmeat is the **most exported** of all meat produced in the EU: it represents **62%** of EU total meat exports.

Hunters can make the difference - for better or worse - as they may increase or reduce the spread of the disease.

Disease transmission and spread

Transmission can happen through direct contact of healthy pigs or wild boar with infected (dead or sick) pigs or wild boar. However, humans and especially hunters - while not being affected by the disease - can help spreading it by:

- Any contact with infected animals and dead bodies (carcasses).
- Contact with anything contaminated by the virus (e.g. clothing, vehicles, other equipment).
- Feeding the animals with meat or meat products from infected animals (e.g. sausages or uncooked meat) or garbage containing infected meat (e.g. kitchen waste, swill feed, including offal).

Risico-analyse FAVV

Risicobeoordeling op introductie van Afrikaanse varkenspest in België

- Risico's op introductie van Afrikaanse varkenspest in België (Sneladvies SciCom 08-2014)
- Introductie in België
 - Bloed en alle producten die bloed bevatten (bv. vlees) zijn de belangrijkste bron van infectie
- Risicofactoren van introductie
 - + – Arbeidsmigratie afkomstig uit Oost-Europa
 - Jachttoerisme
 - ↓ – Algemeen toerisme
 - Intracommunautaire handel van *Suidae*
 - – Intracommunautaire handel van andere rauwe of ingevroren producten (vers, gezouten en gefermenteerd vlees en vleesbereidingen) uit geïnfecteerde streken.

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

Oproep HVV naar overheden:

- Preventiecampagne naar burgers toe!
- Infopanelen bij parkings, tankstations, picknickplaatsen langs snelwegen
- Dubbele afrastering parkings in gebied waar everzwijnen voorkomen

Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft

Achtung!
Das Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft der Bundesrepublik Deutschland informiert:
Seit 2014 breitet sich die hochansteckende Afrikanische Schweinepest in Europa aus und bedroht Millionen Haus- und Wildschweine. Lebensmittel können diese für den Menschen ungefährliche Krankheit übertragen. Bitte werfen Sie daher Speisereste nur in verschlossene Müllbehälter!

Warning!
The Federal Ministry of Food and Agriculture of the Federal Republic of Germany hereby gives notice that:
Highly contagious African Swine Fever has been spreading through Europe since 2014 and is now a threat for millions of domestic pigs and wild boar. This disease, which is not dangerous for humans, can be transmitted by food. Please make sure that all leftover food is put in sealed waste containers!

Pozor!
Spolková vláda informuje pro veřejnost a zemědělství Spolkové republiky Německo informuje:
Od roku 2014 se v Evropě rozšířuje vysoce nakaľivý africký prasečí mor a ohrozuje miliony domácích i divokých prasat. Tato nemoc, která není pro lidi nebezpečná, se přenáší potravinnými odpady prostředím, kterými potraviny mohou do uzavřených nádob na odpadky.

Atenție!
Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii al Republicii Federale Germania informază:
Din anul 2014 se răspândește în Europa poarta porcină africană extrem de contagioasă care amenință milioane de porci domestici și mistreți. Prin alimente se poate transmite această boală care pentru om nu este periculoasă. De aceea vă rugăm să aruncați resturile alimentare doar în recipiente de gună care pot fi închise!

Внимание!
Информация Федерального министерства продовольствия и сельского хозяйства Федеративной республики Германия:
С 2014 года в Европе распространяется острая форма африканской чумы свиней, представляющая угрозу для миллионов домашних и диких свиней. Это не опасно для человека, заболевание может передаваться через продукты питания. Поэтому просим Вас выносить пищевые отходы только в закрытый мусорный контейнер!

Uwaga!
Federalne Ministerstwo Żywności i Rolnictwa Republiki Federalnej Niemiec informuje:
Od roku 2014 na terenie Europy rozprzestrzenia się w wysokim stopniu zakaźna choroba - afrykański przerożnię żywności - stanowi zagrożenie dla milionów sztuk hodowlanej trzody chlewnej oraz pogłowia dzikich. Ta niebezpieczna zakaźność dla człowieka choroba może być przenoszona także przez żywność. Dlatego prosimy użytkowników wszelkich pojemników wyznaczyć do zamkniętych pojemników na śmieci i odpady!

bmel.de/asp

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

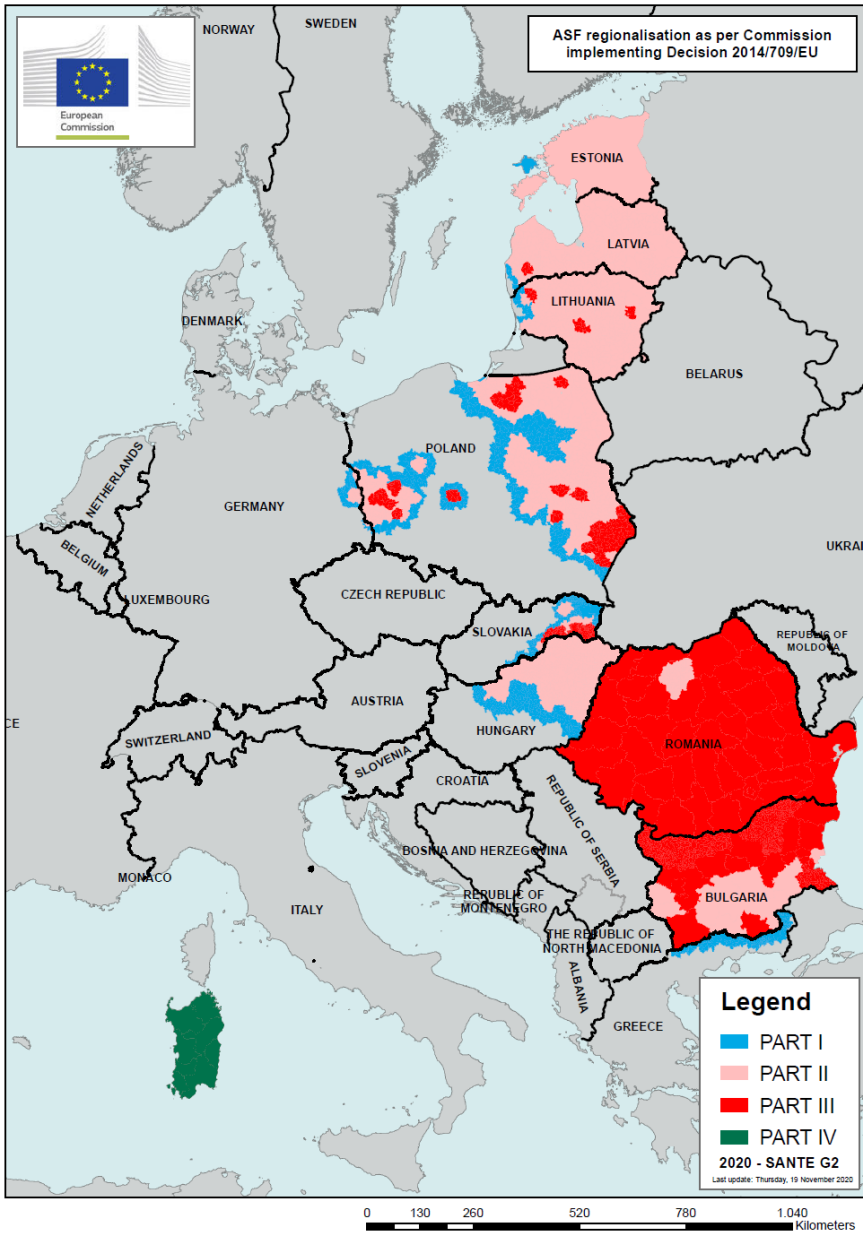
Oproep HVV naar jagers:

- Ga NIET jagen in besmet/risicogebied, zelfs indien wettelijk niet verboden!!!
- Kaart besmette gebieden zie website HVV:

<https://hvv.be/info/projecten/afrikaanse-varkenspest/>

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

Situatie: 19/11/2020

Actuele toestand binnen EU zie

<https://hvv.be/info/projecten/afrikaanse-varkenspest/>

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

Jagers die wel gaan jagen in risicogebied:

- Nemen een te groot risico op insleep
- Moeten **zeer strikte biosanitaire maatregelen** nemen om insleep te voorkomen:
 - **Was handen** met water en zeep, en desinfecteer met handgel (ethanol 70 %)
 - **Reinig en ontsmet ter plekke** alle materiaal dat gebruikt werd bij de jacht, voertuig (inclusief banden, wielkassen, binnenkant ...) inbegrepen. Zittingen best op voorhand afdekken met plastic.
 - Was jachtkledij aan hoge temperatuur (minstens 60 ° C)
 - Neem **geen vlees, karkassen, delen van karkassen of jachttrofeeën** mee van everzwijnen
 - **geen jachthonden**
 - Respecteer lokale bioveiligheidsmaatregelen (vb. wat met kadavers, ...)
 - Raak de kadavers van everzwijnen niet aan
 - Er geldt een **verbod op het in contact komen met varkens** in de eerste 72 uur na contact met een everzwijn

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

Procedure desinfectie (ter plekke!!)

Benodigd materiaal

- Kom voor individueel voetbad (niet collectief)
- Jerrican met zeepwater
- borstel
- Werkzaam biocide (vb. Virkon, Virocid, Kiemkill, MS Megades Novo (voertuig))

1. Reiniging

- Verwijder (ter plaatse) de meeste resten modder ed.
- Was laarzen in zeepwater tot alle modder, ... weg is
- Minimaal 5 minuten contact met zeepwater
- Tweede paar laarzen: giet het zeepwater weg en neem nieuw zeepwater voor de reiniging

2. Desinfectie

- Werkt ENKEL op propere oppervlakten, dus na reiniging
- Laarzen in te spuiten met geschikt biocide en goed laten inwerken

Niet enkel laarzen. Ook: jachtmes, krukje, materiaal versnijden, voertuig, ALLES gebruikt bij de jacht

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

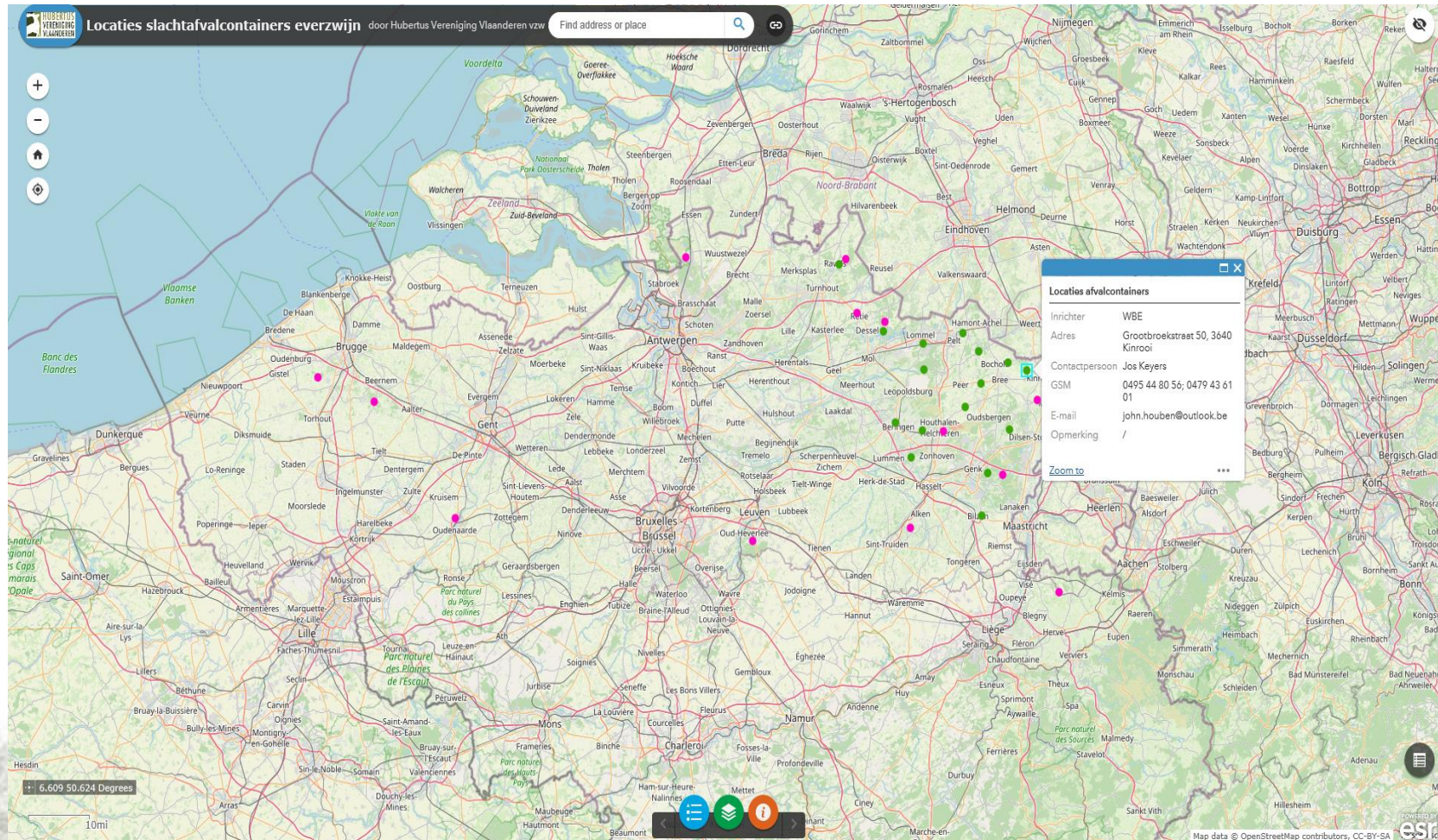
Oproep HVV naar jagers:

- Bij jacht in Vlaanderen of ander niet-besmet gebied:
 - respecteer minimaal de basis biosanitaire maatregelen bij de everzwijnenjacht:
 - Was na de jacht de handen met water en zeep
 - Bij het ontweiden/manipuleren kadaver:
 - » Draag vloeistofdichte (wegwerp)handschoenen met lange mouwen
 - » Respecteer een eet- en drinkverbod
 - Laat de ingewanden en het slachtafval van everzwijnen niet achter in de natuur, maar breng ze naar een erkend ophaalpunt.
 - Er geldt een verbod op het in contact komen met varkens in de eerste 72 uur na contact met een everzwijn

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

3a. Preventie – Hoe insleep voorkomen

Ophaalpunten slachtafval en ontweidingsafval

- Contact nemen met contactpersoon en afspreken levering
- In goed afgesloten en lekvrije stevig plastic zak (vb. kopen bij Hobon nv, RENDAC, ...)
- Zie <https://hvv.be/info/ophaalpunten/>

3b. Preventie - Snelle detectie

Snelle detectie:

- Minder verspreiding ziekte
- Sneller en gemakkelijker uit te roeien

Oproep HVV naar jagers:

- **Meld elk verdacht kadaver** (elk everzwijnenkadaver behalve indien geschoten bij jacht)
- Melden naar VOC's – deze halen op conform voorschriften bioveiligheid.
- Analyse op AVP

3b. Preventie - Snelle detectie

Regio/provincie	Ophaler kadavers	Telefoonnummer
Vlaams-Brabant	VOC Malderen	052 33 64 10
Limburg	VOC Natuurhulpcentrum Opglabbeek	089 85 49 06
Antwerpen	VOC Brasschaat-Kapellen	0473 48 48 97
	ophaling in samenwerking met VOC Neteland	014 51 40 41
Oost-Vlaanderen	VOC Merelbeke	09 230 46 46 of 0495 42 84 77
West-Vlaanderen	VOC Oostende	059 80 67 66

Wallonië: melden via Tel. 1718!

3c. Preventie – Reductie everzwijnen

Ook bij heel lage populatiedichtheid is infectie met Afrikaanse varkenspest mogelijk

Maar bij hogere populatiedichtheid:

- Groter risico
- Snellere verspreiding
- Meer sterfte = meer karkassen = meer besmetting omgeving
- Moeilijker om populatie in te dijken

Everzwijnenpopulatie is sterk toegenomen in Vlaanderen – de schade ook

→ (Sterk) ingrijpen op populatie is een noodzaak

3c. Preventie – Reductie everzwijnen

Oproep HVV aan jagers:

- Everzwijnenpopulaties reduceren, binnen huidige wettelijke kader
- Stel geen restricties in op afschot everzwijnen – everzwijnen schieten ongeacht leeftijd en geslacht, met respect voor weidelijkheid

Oproep HVV aan alle jachtrechthouders (incl. landeigenaars, overheden, terreinbeherende organisaties):

- Actief meewerken aan reductie everzwijnen via een vorm van jacht op hun terreinen

Oproep HVV aan overheid:

- Knelpunten vermarkting aanpakken
- Jacht efficiënter maken door nachtrichtapparatuur en geluiddempers wettelijk bruikbaar te maken

4. Beleid in Vlaanderen: draaiboek Afrikaanse varkenspest

Vlaanderen: nog geen gevallen van AVP

Belangrijk om plan van aanpak te hebben als
uitbraak optreedt → draaiboek AVP

- Opmaak coördinatie door ANB
- HVV, Boerenbond, Departement voor Landbouw en Visserij, INBO, ... betrokken
- Wordt nog verder uitgewerkt en geconcretiseerd
- Werkt met dreigingsniveau's

4. Beleid in Vlaanderen: draaiboek Afrikaanse varkenspest

Code	Situatie AVP
GROEN	Er is geen directe dreiging in Vlaanderen – de situatie van AVP bij wild zwijn of gedomesticeerde varkens in Europa, en de verspreiding richting West-Europa, wordt op de voet gevolgd.
GEEL	Verhoogde dreiging in Vlaanderen – er is een vaststelling van AVP bij wild zwijn of gedomesticeerde varkens in Wallonië of een buurland van België op risicoafstand van de grens (Nederland, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg).
ORANJE	Sterk verhoogde dreiging in Vlaanderen – er is een vaststelling van AVP bij gedomesticeerde varkens in Vlaanderen .
ROOD	Uitbraak in Vlaanderen – er is een vaststelling van AVP bij wilde zwijnen in Vlaanderen

4. Beleid in Vlaanderen: draaiboek Afrikaanse varkenspest

Code groen:

- Passieve bewaking en testen deel geschoten dieren
- Basis communicatie
- Enkele preventieve maatregelen

Code geel:

- Preventie aangescherpt
- Ontweidings- en slachtafval via ophaalpunten
- Verhoogde bioveiligheid actieve en passieve bewaking
- Aandacht voor AVP bij everzwijnenbeheer + early warning rapid response om verdere verspreiding everzwijn tegen te gaan

4. Beleid in Vlaanderen: draaiboek Afrikaanse varkenspest

Code oranje:

- Zonering rond besmet bedrijf (straal 3 km beschermingsgebied; straal 10 km toezichtsgebied)
- Ruiming bedrijven
- Intensief zoeken kadavers
- Nationale crisisgroep kan beslissen jachtverbod in beschermingsgebied en/of toezichtsgebied

Code rood: aanpak conform aan Wallonië

- Zonering: besmette zone, observatiezone, bufferzone
- Rasters
- Intensief zoeken kadavers
- Ruiming bedrijven
- Initieel jachtverbod in de besmette zone, daarrond verhoogde jachtdruk
- Na epidemiepiek ook in besmet gebied sterke inzet op bestrijding
- Bioveiligheid!

5. Slot

Afrikaanse varkenspest: reële bedreiging

- Voor varkenstellers
- Voor everzwijnenpopulaties en de jacht
- Voor andere sectoren: bosbouw, toerisme, ...

Jagers spelen een sleutelrol

Laat ons samenwerken om AVP tegen te gaan

[Meer info:](#)

<https://hvv.be/info/projecten/afrikaanse-varkenspest/>

<http://www.afsca.be/avp/>

<https://www.natuurenbos.be/afrikaansevarkenspest>

